

דברי ראש-הנומסלה ושר-הבטחון בפני חיילי חטיבת „גולני“

23.7.1959

מפקדי צה"ל, חיילי החטיבה, אורחים יקרים,
הפרסים המרובים אשר קיבלתם היום היו עלולים לעורר קנאה, אלמלא היה ידוע שבצבא אין משוא-פנים, וכל פרס שחייל מקבל — המקבל ראוי לו. בודאי שהחטיבה כולה היתה ראויה לפרס אשר קיבלה, בעד היגיינה, נקיון וסדר, כראשונה בין כל יחידות צה"ל; ועל הפרס הזה כולכם, כל חיילי החטיבה, יכולים להתגאות.
רציפות ותמורה משולבות בחיי כל אדם ועם, וגם בצבא. תמורות גדולות היו תמיד בצבאות, בכל ימי ההסטוריה, אבל אף פעם לא התרחשו בצבאות תמורות כל-כך עמוקות כמו בדורנו אנו.

שני הגורמים העיקריים בכוח הצבא הם: מהירות התנועה ועצמת האש. התמורות אשר חלו בימינו בשני גורמים אלה הן כמעט אגדתיות. התנועה אפשרית עכשיו כמעט כמהירות הבזק; ועצמת האש היא כמעט ללא גבול. יש בימינו נשק אחד אשר כוחו הוא כמיליון טון של ט.ב.ט.

יש סוגי צבאות שלא היו מעולם, לא בימי יהושע בן-נון, לא בימי דוד המלך, לא בימי המכבים, אף לא בימי יוליוס קיסר ונפוליאון: — יש עכשיו צבא שנלחם מתחת למים ומעל פני היבשה, בשני ממדים חדשים — בצוללות ובמטוסים.

ולמרות כל התמורות הגדולות האלה ישנה רציפות בכל צבא, וגם בצבאנו הצעיר; והרציפות הזאת מסתמלת בחיל הרגלים. כל שאר ההילות, עם כל חשיבותם החיונית, הם רק כוחות מסייעים, שאמנם בלעדיהם כמעט אי-אפשר להלחם ולנצח. בימינו; אבל הכוח הבסיסי, העיקרי, שעליו נשען הבטחון ובו כוח הצבא, שבלעדיו אי-אפשר לנצח, בלעדיו אי-אפשר לשמור על פרי הנצחון, — זהו חיל הרגלים. וכמו בימי מלחמה — כן גם בימי שלום.

אם השלום על הגבולות שלנו הוא עכשיו יותר גדול מאשר היה לפני מבצע סיני, זה לא רק הודות למפלה הגדולה אשר הנחלנו לרודן המצרי, אלא קודם כל בגלל העירות, הוריות, הנאמנות וכשרון-הפעולה של חיל הרגלים, השומר על הגבולות.

בחיל הרגלים שלנו ישנה גם יחידה, יחידת נח"ל, שאין אולי כמותה בצבא אחר, ואשר היא אחד מהכוחות אשר הנחילו לנו כבוד בתוך הרבה עמים בעולם, ובתוכם עמי אסיה ואפריקה. עד כמה גדול הכבוד הזה ראינו לפני ימים אחדים, כשניסה רודן מצרים להטיל מרה בישראל, על שהוא רוכש לבבות באפריקה ובאסיה. רודן זה, שהתנשא להשתלט על כל עמי ערב, להתייבב בראש כל עמי האיסלם ולהיות האדון היחיד בכל יבשת אפריקה — במערכת סיני נופצו ונהרסו במידה רבה האשליה והאמביציות האלה שלו, וקומתו בעולם הערבי, ועוד יותר בעולם של אסיה ואפריקה, הונמכה.

והוא איננו יכול לסלוח לנו, שהעם הקטן הזה, שהוא אולי רק כ-8% מהעם המצרי ורק 3% מכל עמי ערב — שעם זה רוכש כבוד, תהילה וגם ידידות בקרב עמי אסיה ואפריקה; והוא מנסה לפסול אותנו בטענה הנלעגת והתפלה, שאנו עושים זאת למען אימפריליזם. הוא איננו מבין ואינו מסוגל להבין כמה זכה עם ישראל, ובמה זכה צה"ל של עם ישראל, לכבוד ולהתילה כאלה בעולם, ובתוך כך גם בקרב שתי היבשות הגדולות — אסיה ואפריקה.

עמנו זכה לכך מפני כבוד האדם אצלנו, הוא זכה לכך מפני היצירה החברתית שלנו, הוא זכה לכך מפני עליונות הרוח שלנו — שכולם כאחד מתגלים גם בתוך צה"ל. ואם ילדי העמים באפריקה ובאסיה, הנוהרים לארץ הקטנה הזאת, רואים את הפלא אשר נתרחש בעם הקטן הזה, אשר רק לפני 11 שנה רכש את עצמאותו, כשהוא מוקף שונאים, נתון במצור, ואף על פי כן הוא מוסיף ליצור, לבנות, למזג גלויות, להפוך קרע־אומה ליחידה לאומית ולייצר תרבות חדשה וגבוהה — עמים אלה באים הנה לראות סוד הפלא הזה. והם רואים כי סוד הפלא הזה הוא שאנו, יחד עם הדאגה לכלל האומה, יודעים להוקיר את האדם, כל אדם בתוכנו, ייקר האדם — זו הסגולה הנפלאה של עם ישראל: יכולתו היוצרת של האדם, ערכו של אדם כאשר הוא אדם, אחריותו, שליחותו, היעוד שניתן לו בחיים, בחיי האומה ובחיי עצמו. זו הגדלות המיוחדת והמיוחדת של ישראל. והצבא שלנו בנוי על יקר האדם.

הצבא שלנו, יש לו לא רק תפקידים בטחוניים, אלא גם תפקידי יצירה והתישבות — אם כי לא כל היחידות יכולות להשתתף בנח"ל. אי־אפשר לשלוח לנח"ל את חיל־האוויר, אי־אפשר לשלוח את חיל־הים לנח"ל, כי תפקידיהם דורשים אימונים ממושכים. אבל חלק גדול של חיל הרגלים, אפשר לשלוח לנח"ל. גם זוהי אחת הסגולות המיוחדות את חיל הרגלים שלנו. התחלנו לפני 11 שנה בדרך המיוחדת שלנו, אם כי ידענו גם ללמוד מאחרים; ראינו את התמורות הגדולות המתחוללות בעולם ובתוכנו — ויחד עם זאת ידענו לשמור על הרציפות, על החיוב שבכל הדורות של העם העברי.

והרציפות קיימת בתוך צבאנו; והסמל החי של רציפות זאת הוא, כמו שאמרתי — חיל הרגלים, אם כי גם בו חלו שינויים. אני בטוח שאלה מכם אשר שירתו בצה"ל במלחמת הקוממיות, יודעים מה רב המרחק אשר עברנו מאז ועד היום הזה; המרחק אשר עברנו גם באימוני החייל, גם בצידו, גם בכושרו, ומבלי שפחתה נאמנותו; כי הנאמנות היתה גדולה אף בימים ההם והיתה גדולה גם לפני שהוקמה מדינת ישראל, כשהיתה לנו רק „הגנה“.

ואני יכול להגיד לכם, לא רק בשמי, ולא רק בשם הממשלה, אלא נדמה לי בשם כל העם בישראל, שזכיתם בצדק בפרס; לא רק זה שניתן לכם היום, לא בגביע ולא בדגל, אלא זכיתם בפרס שאין ערוך לו — לאהבת העם, לאימון העם, כאשר אתם עומדים על משמרת בטחון. תלכו בכותם זה ותושיעו את ישראל.

לאשרנו, מעטים המפקדים בצבאנו המתימרים שהם יודעים כבר כל התורה ואין להם עוד מה ללמוד, כאשר ניצחו פעם. במלחמה הבאה יצטרך גם הטוראי לדעת הרבה יותר משידע הטוראי במלחמה האחרונה, ומפקדינו במלחמה זו יצליחו גם בעתיד אם הדבר הראשון אשר ידעוהו עכשיו יהיה — כי הם יודעים מעט מאוד.

* * *

שאלתי מומחה צבאי בעל דרגה גבוהה באחד הצבאות של ארץ ידידה: „כמה זמן דרוש להפוך איש לקצין?“ ענה: „לכל הפחות — עשרים שנה!“ (צחק באולס). אתם סבורים כנראה שבתשובתו היתה הגזמה — אין אני בטוח בכך. שימו לב לאחריות המוטלת על מפקד־צבאי. אחריות כזו אינה מוטלת על שום אדם אחר במדינה; והאחריות היא כפולה: (א) לבטחון המדינה, (ב) לחיי אנשיו. איני יודע אחריות גדולה מזו.

(מתוך דברי ד. בן־גוריון לכונגרס ב־1950)

לקציני רגלים בראשית קיום המדינה)